

ALLES OVER BEWUSTER FLITSEN

**FLITSJARGON
VERKLAARD**

Nooit meer ?????

**HET NUT VAN
ACCESSOIRES**

Van Speedlite tot softbox

**BELICHTINGS-
PROGRAMMA'S**

In P-stand of handmatig

**DRAADLOOS
& STUDIO**

Toch weer net iets anders

SPECIAL FLITSEN

Flitsen heeft voor veel fotografen een zekere drempel. Als je in slechte lichtomstandigheden de interne flitser opklapt en zonder verdere voorbereiding op de ontspanner drukt, dan wordt het maar zelden een mooie foto: harde slagschaduw, glansplekken, donkere achtergrond, rode ogen, weinig sfeer. Als je dat allemaal ten deel valt, dan nodigt dat niet uit om de volgende keer weer te gaan flitsen. Toch kan het bewust gebruik van flitslicht de kwaliteit van je foto's sterk verbeteren, zowel binnen als buiten. Lees deze special en er gaat een wereld van flitslicht voor je open.

In deze pdf ontbreekt helaas de interactiviteit en multimedia. Dus wil je de diavoorstellingen zien, op vergrotingen klikken, video-tutorials bekijken en doorklikken naar een website of software, kijk dan in het archief van EOSzine. Kijk daarvoor op www.eoszine.nl onder de knop **Archief**. Onderaan elk artikel van twee pagina's kun je zien in welke EOSzine en op welke pagina het bewuste artikel heeft gestaan.

We hopen je met deze special een plezier te doen en zo je weer een stapje verder op weg te helpen naar het bewuster maken van betere foto's

Veel leesplezier, Pieter Dhaeze

Bewuster en beter flitsen: 1 | waarom?

Dat licht hét essentiële ingrediënt is voor een goede foto zal eenieder bekend zijn. Als fotograaf heb je in 2010 veel mogelijkheden om het bestaande licht optimaal te benutten: van hoge ISO's tot HDR. Het wordt echter moeilijker als we licht (moeten) gaan toevoegen. Daarom staan we in de komende EOSzines met een serie artikelen stil bij het fenomeen flitsen.

afb 1 | opzetflitser met reflector en losse diffusor

Traject

Het onderwerp flitsen behandel je niet in één artikeltje (archief: EOSzine 0904). Het is veelomvattend en behelst meer dan het simpelweg opklappen van de interne flitser en indrukken van de ontspanner. Derhalve een serie artikelen die moet leiden tot een bewuster gebruik van flitslicht en dus tot betere foto's. We hebben voor de volgende onderverdeling gekozen:

1. **Waarom flitsen**
2. **Terminologie**
3. **Flitsers en accessoires**
4. **Instellingen P, A en M**
5. **Hi-speed, slowsync**
6. **Draadloos**

Waarom flitsen

Het antwoord op de vraag waarom we (moeten) flitsen lijkt eenvoudig: er is te weinig licht. Zo denkt ook de camera erover, want staat hij in de volautomatische stand, dan zal de interne flitser alleen opklappen als het 'donker' is. En buiten in de volle zon, zal hij in die 'groene stand' alle diensten weigeren. Toch zijn er omstandigheden dat je binnen niet wilt flitsen en buiten in de zon juist wel.

Hoeveelheid licht

De reden om te flitsen die we hier toch als eerste noemen, is de hoeveelheid licht. Vooral binnen bij kunstlicht wordt de sluitertijd zo lang (langer dan 1/60s) dat we uit de hand geen scherpe foto kunnen maken vanwege bewegingsonscherpte door de camera of het onderwerp. Omdat binnen ook de afstand tot het onderwerp relatief klein is, kunnen we door te flitsen licht toevoegen aan het bestaande licht en zo met een korte sluitertijd werken. Is de flitser hierbij echter de hoofdlichtbron, dan ontstaan de karakteristieke flitsfoto's: hard direct licht, rode ogen, slagschaduw, reflecties, donkere achtergrond en overbelichte voorgrond. Om tot een goede flitsfoto te komen, zijn daarom ook onderstaande aspecten nog van belang.

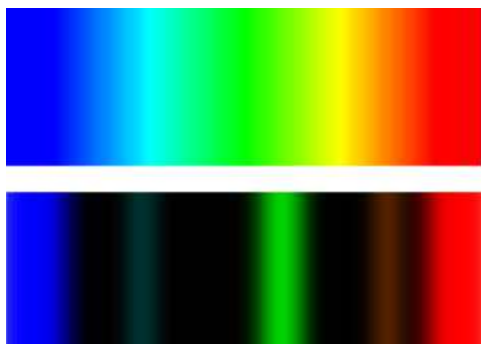
Kwaliteit van het licht

Dankzij de instelling van hoge ISO's is het tegenwoordig mogelijk om in combinatie met lichtsterke lenzen ook in het half duister werkbare sluitertijden te bereiken van 1/60s (ISO 6400, f/2.8). Een veelgehoorde kreet is dan ook 'nooit meer flitsen'. We moeten daarbij echter wel beseffen dat behalve de hoeveelheid licht, ook de kwaliteit van het licht (spectrum) een rol speelt bij de kwaliteit van de opname. Als in het spectrum van een lichtbron bepaalde kleuren ontbreken, dan zal ook de kleurweergave van de opname niet accuraat zijn. Door te flitsen voegen we kwalitatief hoogwaardig licht toe (5000 °K en volledig spectrum) en voorkomen we kleurafwijkingen. Ook kunnen we dankzij flitslicht werken bij minder extreem hoge ISO's en zal de hoeveelheid ruis beduidend minder zijn.

Contrast en detail

Door licht toe te voegen komen niet alleen de kleuren 'tot leven', maar afhankelijk van de richting en de verdeling van het flitslicht ontstaat ook een bepaalde mate van (lokaal) contrast

afb 2 | het spectrum (regenboog) van de kleuren waaruit 'wit' licht is samengesteld.
Zon: volledig spectrum (boven)
TL: onderbroken spectrum (onder)

en daarmee detail. Als het flitslicht over een oppervlak met enige structuur strijkt, ontstaan lokaal kleine schaduwtjes, waardoor het onderwerp meer diepte krijgt. Wil je dus een hooggedetailleerde opname van huid, haren, vacht, veren of materiaalstructuren, dan kun je dit bereiken door te flitsen, zelfs als er voldoende licht aanwezig is.

Invullen

Soms kun je dus flitslicht gebruiken om contrast in het onderwerp te brengen, maar er zijn ook gevallen om juist contrast te verminderen, zoals op een zomerdag met een felle hoogstaande zon of bij tegenlicht. Onderwerpen in deze omstandigheden die zich op enkele meters van de camera bevinden en (gedeeltelijk) onderbelicht zijn, kun we zelfs met een interne flitser prima invullen (met flitslicht). Bij een pet in de volle zon zien we dan toch een goed belicht gezicht en bij tegenlicht wordt het onderwerp goed belicht zonder dat de achtergrond wordt overbelicht.

Verdeling en richting

Als we flitsen dan hebben we ook de richting en de verdeling van het licht onder controle. We kunnen met een 'off-shoe cord' eenvoudig vanuit elke hoek het onderwerp belichten. Zouden we meerdere flitsers draadloos aansturen, dan kunnen we de belichting zelfs vanaf verschillende posities regelen. Om flitslicht beter te verdelen en zacht licht te gebruiken, zoals bij portretten, zijn veel accessoires verkrijgbaar van simpel flitskapje tot softbox.

Conclusie

'Nooit meer flitsen'? Nee, ga juist vaker flitsen. Deze reeks artikelen zal hopelijk duidelijk maken welke aspecten van licht belangrijk zijn en dat je met flitsen de kwaliteit van je foto's naar een hoger niveau kunt brengen. So stay tuned!

afb 3 | A: direct geflitst bij ISO 100 zonder diffusor
 B: direct geflitst bij ISO 1600 zonder diffusor
 C: direct geflitst bij ISO 100 met diffusor
 D: direct geflitst bij ISO 1600 met diffusor

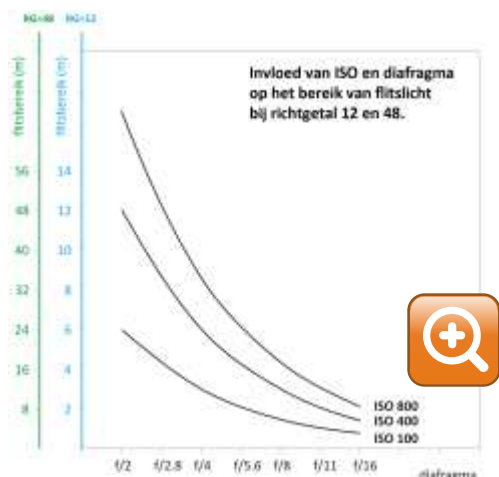
afb 4 | off-shoe cord:
 rechter contact op flitsschoen camera
 opzetflitser op linker contact

DOWNLOAD

Bewuster en beter flitsen: 2 | terminologie

Goed flitsen is niet eenvoudig. Je hebt het juiste gereedschap nodig en diverse technieken beheersen. Een groot struikelblok is echter ook de gebezigde terminologie. Richtgetal, 1e of 2e gordijn, synchronisatietijd en zo nog veel meer vaktermen. In dit artikel proberen we wat (flits)-licht in de duisternis van dit jargon te brengen.

afb 1 | de invloed van ISO en diafragma op het flitsbereik bij richtgetal 12 en 48

Richtgetal

Om het vermogen van een flitser aan te geven wordt de term richtgetal (RG) gebruikt. Van de interne flitser van je EOS is dat ongeveer 12 en van de Speedlights 430EX en 580EX respectievelijk 43 en 58. Wat wil dat getal nu feitelijk zeggen? Met behulp van de formule $(RG/A) * (ISO/100)^{0,5} = \text{bereik (in m)}$ kun je het bereik van het beschikbare flitslicht ongeveer berekenen. Dus de waarde van het richtgetal gedeeld door het diafragmagetal en dat vermenigvuldigd met de wortel uit de ISO-waarde gedeeld door 100. Pffff. Daar word je niet blij van. Een getalvoorbeeld. Met een interne flitser (RG=12) en diafragma f/4 heb je bij ISO 100 een bereik van 3 meter. Want $12/4=3$ en dat keer de wortel uit 1 ($100/100$). Verhoog je de ISO naar 400, dan wordt het de wortel uit 4 ($400/100$) en dat is 2 en daarmee wordt het bereik dus $3 \times 2 = 6$ meter. Maak je het diafragma 2, dan wordt de afstand ook twee keer zo groot.

Deze hogere wiskunde leert ons het volgende:

1. Hoe hoger het richtgetal, des te groter het bereik van de flitser.
2. Bij een groter diafragma (kleiner diafragmagetal) neemt het bereik evenredig toe.
3. Bij een hogere ISO wordt het bereik van de flitser ook groter.

In het volgende artikel over flitsen vertellen we hoe je dit in de praktijk kunt gebruiken. Dan behandelen we ook de zogeheten flitsbelichtingscompensatie, waarmee de flitskracht ten opzichte van de standaardbelichting kan worden gecorrigeerd om zo de helderheid van het hoofdonderwerp ten opzichte van de achtergrond te kunnen regelen.

1e en 2e gordijn

De tijd dat het flitslicht het onderwerp belicht is vele malen korter dan de sluitertijd van de opname. Het ontsteken van de flits kan in principe dus gedurende de hele periode dat de sluitertijd volledig openstaat. Praktisch zijn dat twee momenten: net nadat de sluitertijd is opengegaan of net voordat de sluitertijd dichtgaat. Omdat de sluitertijd een constructie is van twee 'gordijnen', wordt dit respectievelijk flitsen met 1e gordijn en met 2e gordijn genoemd. Standaard staan alle camera's op 1e gordijn flitsen. Als je bij minder licht bewegende onderwerpen bij een langere sluitertijd wilt flitsen, dan is het zinvol om het flitsen op 2e gordijn te zetten. Je zorgt er dan voor dat het bewegingsspoor achter het bewegende onderwerp ligt. Flitsen bij langere sluitertijden dan 1/60s wordt overigens ook wel Slow Sync aangeduid. En daarmee is weer een stukje jargon ontrafeld.

Synchronisatie

Als je in de P-, A-, T- of M-stand lekker aan het fotograferen bent, dan ben je binnen zekere marges volledig vrij in het gebruik van sluitertijden tussen 30s en 1/4000s. Klap je echter de interne flitser op of zet je de opzetflitser aan, dan zul je zien dat de sluitertijd nooit korter kan zijn dan 1/200s (of 1/250s). Dit is de zogeheten kortste synchronisatietijd. Zoals we al aangaven

E-TTL II

E-TTL II is een term die je tegen kunt komen bij de flitsinstellingen op je camera of flitser. De E staat voor electronic en TTL voor Through The Lens. Het is de laatste flitstechniek van Canon en als camera en flitser E-TTL II ondersteunen geeft dit een meer consistente flitsbelichting op basis van een voorflits, waarmee de afstand tot het onderwerp en de reflectie wordt gemeten.

1e GORDIJN

FOUTE SYNC

2e GORDIJN

HIGH SPEED SYNC

bij de uitleg over 1e en 2e gordijn, moet de sluiters bij flitsen helemaal open staan, zodat de sensor helemaal vrij is om het door het flitslicht belichte beeld onbelemmerd te registreren. Bij 1/200s is dat nog net het geval. Zou de sluitertijd korter zijn, dan is het tweede gordijn al aan het dichtgaan en zal het een deel van de sensor afdekken en daarmee het flitslicht de doorgang beletten. Wanneer er geen flitssynchronisatie zou zijn, dan zou je bij 1/500s een half belichte opname krijgen, waarbij de bovenste helft donkerder is dan de onderzijde.

Bij flitsfotografie binnen bij minder licht zal de synchronisatietijd geen belemmerende factor zijn, omdat de sluitertijden dan tussen de 1/60s en 1/125s zullen variëren. Wil je overdag buiten flitsen, dan moet je echter lage ISO's en kleine diafragma's instellen om 1/200s te kunnen toepassen. Die kleine diafragma's geven een grote scherptediepte en dat is bij een ingeflitst portret vaak ongewenst. Om bij veel omgevingslicht te flitsen en toch een groot diafragma toe te kunnen passen (dus kortere sluitertijd dan 1/200s), kan een Speedlight 430EX of 580EX op Hi-speed gezet worden. De flits is dan niet slechts één korte lichtbundel, maar een soort stroboscoop die met 50 lichtpulsen per seconde gedurende de gehele belichtingstijd. De sensor wordt nu homogeen met het geflitste beeld belicht als ware het een opname zonder flits en wordt nu niet gestoord door delen van het 1e en 2e gordijn die de sensor afdekken.

Conclusie

Het is niet eenvoudig om in twee pagina's alle terminologie van flitsen diepgaand te verklaren. Hopelijk is er in combinatie met de animaties een tipje van de sluier opgelicht en de materie iets verduidelijkt. In het volgende artikel gaan we meer praktisch aan de slag en zal bovenstaande meer inzichtelijk worden. Tot de volgende keer!

INVULFLITS

EBij veel licht hoef je eigenlijk niet te flitsen. Is er echter veel contrast door tegenlicht of felle zon, dan is het voor onderwerpen op 2 tot 4 meter interessant om toch bewust te flitsen om de schaduw delen van een gezicht of voorwerp helderder te maken. Dit wordt een invulflits genoemd.

DOWNLOAD

Bewuster en beter flitsen: 3 | accessoires

In deze serie over flitsen hebben we in de vorige nummers het nut en de terminologie van flitsen toegelicht. Voordat we bepaalde onderwerpen met de verschillende flitsopties 'te lijf gaan', staan we in dit artikel nog even stil bij de actuele Canon Speedlight-flitsers en enkele nuttige accessoires.

afb 1 | Speedlight met flitskapje

Canon Speedlights

De drie meest recente modellen van Speedlight zijn de 270EX (ca. €120,-), de 430EX II (ca. €220,-) en de 580EX II (ca. €400,-). We weten met de kennis van het vorige artikel dat de richtgetallen van deze flitsers dan respectievelijk 27, 43 en 58 zijn. Ze zijn alle drie 100% compatibel met de E-TTL II belichting van EOS. Behalve een verschil in flitsbereik is er een redelijk groot onderscheid in functionaliteit. De Speedlight 270EX is een prima (invul)-flits voor op de EOS 5D- en 1D-serie. Je kunt er op korte afstanden ook prima indirect mee flitsen. De Speedlights 430EX II en 580EX II zijn opzetflitsers met een kantel- en draaibare flitskop en volledig te bedienen vanuit het menu van een EOS-camera. Ze ondersteunen 1e en 2e gordijn flitsen en zijn draadloos aan te sturen. De Speedlight 580EX II is bovendien stof- en spatwaterdicht en heeft tevens een Hi-speedsync en Multi-modus (= meerdere flitsen gedurende één opname). Ze is in een draadloze opstelling een perfecte Master, waarbij diverse 430EX II-flitsers als Slave kunnen dienen.

Accessoires

Voor een optimaal flitsresultaat is kennis van de karakteristieken van opzetflitsers en de instelmogelijkheden ervan, van groot belang. En hoewel je daarmee alle flitsvariabelen bijna letterlijk in de vingers hebt, zijn er toch omstandigheden dat het gewenste flitsresultaat niet gehaald wordt. Want ook toepassing van de juiste accessoires speelt in het eindresultaat van je flitsinspanningen een grote rol. De meeste hulpmiddelen bij flitsen hebben betrekking op de verdeling en de richting van het flitslicht.

Flitskapje

Het meest eenvoudige accessoire, wat we iedereen aanbevelen bij de aanschaf van een nieuwe flitser, is een flitskapje. Deze kleine investering geeft je de mogelijkheid om bij afwezigheid van de mogelijkheid om indirect te flitsen (hoog en/of gekleurd plafond) de kans op een slagschaduw toch redelijk te beperken. Omdat het flitslicht meer verdeeld wordt, zal in sommige gevallen de flitsbelichtingscompensatie een stopje moeten worden verhoogd. Op het standaard flitskapje zijn diverse varianten verkrijgbaar, waarbij elke uitvoering zijn eigen lichtverdelingskarakteristieken heeft.

Flitskabel

Hoe we ook ons best doen het licht te verdelen of te sturen, als de Speedlight op de flitschoen (hot shoe) van de camera staat, komt het flitslicht altijd van dezelfde plaats als de camera en wordt het onderwerp dus frontaal belicht. In veel gevallen is dat niet bezwaarlijk, maar bij portretten is dat vaak minder flatteus, zeker als het flitslicht hoofdlicht wordt. In onze dagelijkse omgeving zijn we gewend dat het onderwerp van (schuin) boven wordt belicht (zon, plafondverlichting) en een overeenkomstig contrast heeft. Om dit met een flitser te bereiken, moet de flitser los van de camera gebruikt worden. Draadloos is dat geen probleem, maar omdat dat niet met elke EOS mogelijk is, is een flitskabel (off-shoe kabel) een uitstekend en

REFLECTIESCHERM

Een reflectiescherm kan behalve bij bestaand licht ook bij flitsfotografie goed van pas komen. Zo kan met een reflectiescherm de schaduwkant van een onderwerp worden ingevuld door een gedeelte van het passerende flitslicht om te buigen naar het onderwerp.

Je kunt een dergelijk scherm ook gebruiken om al het flitslicht mee te reflecteren, als ware het een soort verplaatsbaar plafond. Door al het flitslicht via een scherm op het onderwerp te laten vallen, wordt het oppervlak van de lichtbron vele malen groter en is bijvoorbeeld de kans op een slagschaduw veel kleiner. Ook kan de richting van de lichtbron hiermee goed gestuurd worden.

Het flitsoppervlak kan ook worden vergroot door door een stuk wit vitrage heen te flitsen.

relatief goedkoop alternatief. Het is een verlengsnoer tussen flitsschoen van de camera en het flitscontact van de flitser en daarmee heb je dus letterlijk de richting van het flitslicht in eigen hand. Ook bij macrofotografie bewijst een dergelijke kabel nuttige diensten. Wil je je flitser via een flitskabel toch vast aan je camera hebben, dan zijn daarvoor diverse beugels te koop.

Reflector en snoot

Om met zachter licht te kunnen flitsen zijn er opzetstukken voor Speedlights die als reflector dienst doen. Ze vergroten het flitsoppervlak en verzachten daarmee de belichting. Dit geeft weer een ander resultaat dan het verspreiden van het licht met een flitskapje. Dergelijke reflectors zijn er in veel soorten en maten. Van een simpele schotel tot een complete softbox. Een schotelreflector kan worden uitgebreid met een zogeheten honingraat om vanuit het brede oppervlak van de schotel het licht toch weer enigszins te bundelen. De uitvoering van de honingraat bepaald de mate van concentratie van het flitslicht. Dit is perfect te gebruiken als achtergrondhalo of haarlicht. Moet het licht nog meer gebundeld worden, dan is een snoot (spreek uit: snoet) een prima accessoire. Je kunt van je flitser dan een spotlicht maken en dat kan bij lowkey portretten mooie resultaten geven.

Conclusie

'Verdeel en beheers'. Dat is het motto van het gebruik van accessoires bij je Speedlight-flitser. Kleine flitshulpmiddelen kunnen namelijk zorgen voor een natuurlijke belichting van portret en product. De volgende keer alles over flitsinstellingen in P-, A- en M-stand. Tot dan!

afb 2 | opzetringflitser

RINGFLITSER

Voor macro- en portretfotografie heeft Canon twee mooie ringflitsers in het assortiment (MR14EX en MT-24EX), maar er zijn ook alternatieven verkrijgbaar die op een gewone Speedlight geschoven kunnen worden. Het flitslicht wordt dan door glasvezel naar een ringreflector rond de frontlens gestuurd.

Bewuster en beter flitsen: 4 | Auto en P-stand

In de reeks over flitsen hebben we het waarom, de terminologie en de accessoires in vorige nummers reeds behandeld. De theorie is daarmee grotendeels gedekt en je weet welk gereedschap je nodig hebt. Hoogste tijd om praktisch aan de slag te gaan in de Volautomaat en in de P-stand.

Groene stand

Hoewel de iets gevorderde fotograaf zelden meer in de volautomaat zal fotograferen, is de kans aanwezig dat hij voor flitsfotografie toch op deze 'groene'-stand terugvalt. Daarom besteden we hier toch aandacht aan flitsen in de volautomaat. Het geeft tevens inzicht in de invloed van de belangrijkste flitsparameters.

In de 'groene'-stand klappt de interne flitser alleen op als de camera denkt dat er te weinig licht is voor een goed belichte, scherpe opname. In de zon gebruiken als invulflits is dus niet mogelijk of niet-flitsen als je in een concertzaal zit (te grote afstand tot onderwerp) lukt ook niet. Dit gebrek aan controle is dus een groot nadeel van flitsen in de volautomaat. Je kunt dit oplossen door een opzetflitser te gebruiken, zoals de Speedlight 430EX II. Is een dergelijke flitser op de camera geplaatst en staat ze aan, dan zal deze in de 'groene'-stand altijd flitsen. Niet-flitsen doe je dan door de flitser op de camera te laten en fysiek uit te zetten. Een Speedlight geeft op dat punt dus meer controle, maar daarmee houdt het dan ook op. Standaard zal de automaat een sluitertijd kiezen tussen 1/60s en de synchronisatietijd, zijnde 1/200s of 1/250s. Naarmate de camera minder licht ziet, zal in dat bereik een langere sluitertijd ingesteld worden, waarbij 1/60 dus de grens is. Wordt de hoeveelheid omgevingslicht minder, dan zal gekozen worden voor het maximale diafragma van de lens. Tevens zal de ISO automatisch worden verhoogd tot 400. Voor flitsfoto's in een relatief donkere omgeving zal 1/60s, f/4 en ISO 400 dus een veelvoorkomende combinatie zijn. Ziet de camera in die omstandigheden een donker onderwerp, dan zal hij de belichting alleen nog kunnen regelen door krachtiger te flitsen. En hoe meer flitslicht, hoe minder de belichting in evenwicht is met het aanwezige licht en typische (lelijke) flitsfoto's zullen daarvan het resultaat zijn. In de 'groene'-stand hebben we verder geen controle over ISO, (flits)belichtingscompensatie of de witbalans en zal een mislukte flitsfoto dus nauwelijks te corrigeren zijn met het wijzigen van de instellingen.

Probeer het zelf maar eens met je EOS. Zet hem in de volautomaat en maak 's avonds in de huiskamer foto's bij verschillende verlichtingssituaties. Let in de zoeker goed op de waarden van sluitertijd, diafragma en ISO en probeer deze in verband te brengen met de licht-omstandigheden.

P-stand

In de P-stand wordt de controle over flitser en instellingen meteen veel groter. De interne flitser kun je nu naar eigen believen op- of inklappen. Dus staat iemand op drie meter in de volle zon of met tegenlicht, gebruik een invulflits! Flitsen bij een concert met het podium op 50m heeft geen zin, dus flitser inklappen, waarmee je tevens stroom bespaart. Gebruik je een Speedlight, dan bepaalt het aan- of uitzetten van de flitser of je wel of niet flitst. De sluitertijd blijft in de P-stand beperkt van 1/60s tot 1/200s (1/250s), maar we kunnen wel de ISO verhogen tot boven ISO 400. Je zult onder bepaalde omstandigheden nog steeds 1/60s en f/4 zien, maar bij ISO 1600 zal de flitser minder krachtig hoeven flitsen en wordt meer gebruik gemaakt van het

LICHTVERLOOP

Als je flitst, dan moet je bedacht zijn op het feit dat het flitslicht snel minder wordt met de afstand tot de camera. Vermijd voorwerpen dichtbij, zoals hoofden en deurstijlen, want die worden overbelicht. Verwacht bovendien niet dat een onderdeel vele meters achter het hoofdonderwerp voldoende belicht zal zijn. Groepeer dus het te belichten onderwerp en zet obstakels even aan de kant.

EVENWICHT

Belangrijk bij een goede flitsfoto is om een goede balans te krijgen tussen het aanwezige licht en de hoeveelheid flitslicht. Hogere ISO's, langere sluitertijden en grotere diafragma's helpen hierbij.

bestaande licht, waardoor er een meer natuurlijke belichting verkregen wordt. Ruis zal niet zo'n probleem zijn, aangezien het flitslicht het onderwerp zowel kwalitatief als kwantitatief met goed licht invult. Wil je zelf de invloed van de ISO ervaren, maak dan 's avonds in de huiskamer eens een flitsfoto bij ISO 100 en bij ISO 1600. Bij ISO 100 zal de flitser veel krachtiger flitsen, waardoor het evenwicht met het aanwezige licht minder is en ook de slagschaduw harder zijn. Bij ISO 1600 oogt de belichting veel natuurlijker.

Een belangrijk aspect voor een goede flitslichtdosering is informatie die de camera heeft over de afstand tot het hoofdonderwerp. De flitskracht wordt daarop automatisch aangepast. Is de afstand echter relatief kort (<2m), dan kun je met de flitsbelichtingscompensatie de flitskracht in stapjes van 1/3 stop ten opzichte van de berekende waarde verminderen voor een beter flitsresultaat. Flits je via het plafond of met een diffusor, waardoor flitslicht verloren gaat, dan zul je de flitsbelichtingscompensatie een stop moeten verhogen. Probeer ook deze flitsvariabele eens uit in de P-stand.

Conclusie

Flitsen in de 'groene'-stand geeft je geen controle over het flitsresultaat en een foute flitsfoto is dan een voldongen feit. In de P-stand wordt het allemaal een stuk beter. Begin met het verhogen van de ISO en regel de output van de flitser met de Flitsbelichtingscompensatie.

De volgende keer gaan we in op de voordelen van flitsen in de A- of M-stand en de invloed van de belichtingscompensatie en de witbalans.

PRE-FLASH

We zien het niet, maar het is er wel: de pre-flash. Elke keer voordat we flitsen, stuurt de flitser een klein flitsje uit en meet daarvan de reflectie op het hoofdonderwerp om daarop de instellingen van sluitertijd, diafragma en flitskracht te baseren.

Bewuster en beter flitsen: 5 | (flits)compensatie

We hebben in de vorige EOSzine beloofd om op volle snelheid verder te gaan met het onderwerp flitsen en in te gaan op flitsen in de Av-stand. We doen echter even een pas op de plaats en bekijken eerst nog enkele belangrijke belichtingsparameters in de P-stand en de invloed van de helderheid van het onderwerp.

P-STAND

In de P-stand krijg je met een Speedlight in standaard E-TTL modus op je EOS al veel meer vat op de flitsresultaten dan met de interne flitser in de volautomat. Je kunt indirect flitsen, je kunt de ISO verhogen tot boven ISO 400 en als je dan ook nog een beetje oplet welke voorwerpen binnen het bereik van de flitser moeten liggen (geen overbelichte voorgrond), dan wordt flitsen een leuke bezigheid en draagt het bij aan de kwaliteit van je foto's.

Voor- en achtergrond

Als we naar een onderwerp kijken, kunnen we dit onderverdelen in een hoofdonderwerp, meestal op de voorgrond, en een achtergrond. Als we niet flitsen is de belichting van deze voor- en achtergrond aan elkaar verbonden. Belichten we iets over of onder dan wordt de hele opname respectievelijk lichter of donkerder.

Als we gaan flitsen, dan kunnen we de belichting van het hoofdonderwerp en de achtergrond meer onafhankelijk van elkaar regelen. Dan moet de achtergrond echter wel grotendeels buiten het bereik van het flitslicht zijn, dus op grotere afstand. Als de lichtmeting van de camera en van de flitser respectievelijk op Meervlaks en Evaluatief staat, dan regel je met het flitslicht de belichting van het hoofdonderwerp op 2 tot 4 meter afstand en met de belichtingsinstelling van de camera de helderheid van de achtergrond. Het beste voorbeeld hiervan is natuurlijk het effect van een invulflits. Zet binnen overdag iemand twee meter voor een vensterraam als achtergrond en neem een foto zonder en met flits. Merk dan op dat met flits de helderheid van buiten nagenoeg gelijk gebleven is als zonder flits, maar dat het model nu wel goed belicht is.

Belichting- en flitsbelichtingscompensatie

Als de camera in de P-stand staat en we flitsen, dan hebben we twee variabelen om de belichting te regelen. De belichtingscompensatie (BC) en de flitsbelichtingscompensatie (FC). Als onderwerp kiezen we de situatie van de invulflits zoals hierboven geschetst. We maken eerst de foto met de BC en de FC beide op nul. Hoofdonderwerp en achtergrond zijn nu belicht volgens het principe van 50% heldere output. Als we nu de BC één stop verlagen (-1Ev) en we nemen de foto nogmaals, dan zul je zien dat het hoofdonderwerp nagenoeg gelijk belicht is door het flitslicht, maar dat de achtergrond duidelijk donkerder is door de negatieve BC. Verhogen we de BC één stop (+1Ev), dan wordt de achtergrond lichter, terwijl het hoofdonderwerp ongeveer gelijk blijft.

Willen we de helderheid van het hoofdonderwerp beïnvloeden, dan doen we dit door de FC te verhogen of te verlagen. Afhankelijk van de vulling van het kader, zullen we bij een helder onderwerp (model in witte jurk) een positieve FC gebruiken en bij een donker onderwerp juiste een negatieve FC.

Door te spelen met combinaties van BC en FC kunnen we dus de helderheid van het hoofdonderwerp en een verre achtergrond, redelijk onafhankelijk van elkaar regelen. Let daarbij wel op dat de sluitertijd in de P-stand daarbij beperkt is van 1/60s tot de flitssynchronisatietijd (1/200s of 1/250s) en het afhankelijk is van de ISO-instelling of wijzigingen van de BC binnen deze marge vallen. Als in de zoeker de waarde van de sluitertijd begint te knippen, dan moet de ISO mogelijk verlaagd worden. Wees er ook op bedacht dat bij meer licht of sterke onderbelichting het diafragma kleiner kan worden en daarmee de scherptediepte groter, wat mogelijk ongewenst is. Ook dan moet de ISO iets omlaag.

LET OP

Wanneer onderwerp en achtergrond dicht bij elkaar staan, bijvoorbeeld een model vlak voor een muur, dan is het niet mogelijk om met verschillende combinaties van FC en BC de helderheid van voor- en achtergrond afzonderlijk te regelen.

Tegenlicht
P-stand
Invulflits
BC: -2 Ev
FC: +1 Ev

Achtergrond: beter
Onderwerp: helderder

Zelf doen

Bovenstaande informatie laat je misschien duizelen van alle mogelijkheden en daarom een oproep om het zelf eens te proberen onder het motto 'zien is leren'. Zet de camera in de P-stand, Meervlaksmeting (ook Evaluatief) klap de interne flitser omhoog of zet de Speedlight aan. Zet de ISO op 400. Kijk voor het instellen van de flitsbelichtingscompensatie even in de handleiding en zet deze net als de belichtingscompensatie, op nul. Plaats overdag binnen iemand voor een heldere achtergrond, zoals een vensterraam. Ga met de camera op ongeveer drie meter van het hoofdonderwerp staan (niet loodrecht op raam: reflectie flits) en kies het brandpunt zodanig dat het model de helft van het kader inneemt en dat de heldere achtergrond ook goed te zien is. Maak een flitsopname. Verlaag bij hetzelfde kader de BC naar -1Ev, maak weer een foto en vergelijk die met de vorige opname. Let op helderheid van het hoofdonderwerp en van de achtergrond. Verhoog nu de FC naar + 1Ev (BC nog steeds op -1Ev) en neem wederom een foto. De voorgrond zal nu helderder zijn, terwijl de achtergrond gelijk belicht blijft. Varieer de helderheid van de kleding van het model en speel ook nog met de ISO. Zo krijgt u een gevoel hoe BC, FC, ISO en helderheid van het onderwerp samenhangen.

Conclusie

Hopelijk zijn we weer een stapje verder in het begrip van alle flitsvariabelen en krijgen we nog meer vat op de resultaten van onze flitsfotografie. Succes.
De volgende keer gaan we van de P-stand naar de Av-stand.

LET OP

In de P-stand neigt de camera met flits bij minder licht naar 1/60s en f/4. Langer laat de camera niet toe en slechts in uitzonderlijk donkere situaties kiest hij bij lichtsterke lenzen een groter diafragma. In beginsel zal de camera voordat een groter diafragma gekozen wordt dan f/4 de belichting proberen te regelen met de flitskracht.

DOWNLOAD

Bewuster en beter flitsen: 6 | Av-stand

We hebben in deze serie over flitsen gezien dat flitsen in de P-stand al veel meer controle geeft dan in de volautomatische groene stand. Door te spelen met de ISO-gevoeligheid en (flits)belichtingscompensatie kom je in de P-stand tot goede resultaten met de interne flitser of Speedlight (E-TTL II). Maar wat gebeurt er als je de camera in de Av-stand zet?

Zondervangnet

Hoewel de controle over je flitsfoto's in de P-stand dus al redelijk groot is, is het toch eigenlijk nog een soort 'veilige modus'. De camera kiest dan bij het flitsen namelijk zelden diafragma's groter dan f/4 (zorgt daarmee voor voldoende scherptediepte) en je zult nooit sluitertijden langer dan 1/60s hoeven verwachten (voorkomt zo bewegingsonscherpte).

Door de camera op Av te zetten, haal je dit vangnet onder je flitsfotografie uit met een grotere kans op fouten, maar wel de mogelijkheid het flitsresultaat nog meer naar eigen hand te zetten. Want wat gebeurt er in de Av-stand?

De lichtmeting van de camera doet net alsof er niet geflitst gaat worden en meet afhankelijk van de gekozen lichtmeetmethode de helderheid van het onderwerp. Met het door jezelf gekozen diafragma stelt hij dan op basis van die lichtmeting (bij voorkeur Meervlaks- of Evaluatiefmeting) een sluitertijd in, waarbij de enige beperking een sluitertijd korter dan de synchronisatietijd (1/200s of 1/250s) is. Langer dan 1/60s is nu echter wel mogelijk. Het idee daarvan is dat de achtergrond, die buiten het bereik van de flitser ligt, nu door het bestaande aanwezige licht precies zo belicht zal zijn als bij een niet-geflitse opname en de belichting van het hoofdonderwerp geregeld zal worden met het flitslicht.

Net zoals in de P-stand kun je nu met de flits- en belichtingscompensatie respectievelijk de helderheid van het hoofdonderwerp en de achtergrond ten opzichte van elkaar regelen (mits onderling op voldoende grote afstand), maar in de Av-stand heb je dus een veel grotere vrijheid in de keuze van sluitertijd en diafragma.

HELDER ONDERWERP

Net zoals bij een niet-geflitse foto wordt de lichtmeting bij flitsen beïnvloed door de helderheid van het onderwerp. Zie je veel wit in het kader van je zoeker, dan zul je iets moeten overbelichten en is het onderwerp donker dan moet je een stopje onderbelichten.

Opletten

In de P-stand kun je dus redelijk onbezorgd flitsen en zullen een te kleine scherptediepte of bewegingsonscherpte zelden of nooit optreden. In de Av-stand moet je echter goed op de sluitertijd gaan letten. 1/40s is bij normaal bewegende onderwerpen en standaard brandpunten geen reden om bewogen flitsfoto's te krijgen, maar wordt de sluitertijd langer dan is bewegingsonscherpte niet denkbeeldig. Je kunt dan een hogere ISO of groter diafragma kiezen of je fotografeert vanaf statief en vraagt je model(len) niet te bewegen tijdens de opname.

Is beweging van het onderwerp onvermijdelijk of wil je die beweging juist als zodanig vastleggen, dan moet je bij dergelijk lange sluitertijden het flitslicht laten synchroniseren met het 2e gordijn. We hebben deze instelling al besproken in EOSzine 1007 (met animaties), maar toch hier nog even een korte uitleg. Normaal flitst de camera precies op het moment dat het eerste gordijn van de sluiters helemaal omhoog is en de sensor geheel vrij is voor ontvangst van het beeld van het gereflecteerde flitslicht. De rest van de sluitertijd wordt het onderwerp door het aanwezig licht belicht. Is de sluitertijd lang, dan ontstaat er een vaag bewegingsspoor vóór het bewegend onderwerp en dat oogt heel onnatuurlijk. Bij synchronisatie met het 2e gordijn flitst de camera pas net voordat het tweede gordijn sluit. Op de foto is dan al een vaag bewegings-

spoor te zien alvorens het onderwerp door het flitslicht pas goed belicht wordt. Het spoor ligt nu achter het bewegende onderwerp en accentueert de beweging van het onderwerp. Nadeel van 2e gordijn flitsen is dat het onderwerp uit focus kan zijn of onjuist belicht, omdat het zich op het moment van de (late) flits op een andere plaats bevindt dan op het tijdstip van meting en scherpstelling.

Is er relatief veel licht aanwezig en wil je toch (invul)flitsen in de Av-stand, let dan ook goed op de sluitertijd. Als deze knippert in het display van de zoeker, dan betekent dit dat de camera gezien het vele licht eigenlijk een kortere sluitertijd zou willen kiezen, maar gebonden is aan de kortste synchronisatietijd. In dat geval zul je de ISO moeten verlagen, het diafragma moeten verkleinen of een ND-filter gebruiken om de sluitertijd langer te krijgen dan 1/200s of 1/250s. Wil je bij veel licht (overdag) toch flitsen én een kleine scherptediepte behouden, dan moet je je Speedlight op Hi-speed Sync zetten. Uitleg hierover vind je in EOSzine 1007 (archief).

Conclusie

Naarmate je meer controle wilt over je flitsfoto's door in de Av-stand te gaan fotograferen is in eerste instantie de kans op het maken van 'fouten' ook groter. Maar zoals we ook in het vorige artikel hebben gezegd: pak je camera, zet hem op de Av-stand, kies een geschikt onderwerp, klap de flitser op of zet de Speedlight aan en ga lekker experimenteren met diafragma, ISO, (flits)belichtingscompensatie en 1e en 2e gordijn en krijg zo een gevoel en routine bij de mogelijkheden en onmogelijkheden van flitsfotografie.

LET OP

We blijven het herhalen. Hoe je ook flits, zorg altijd dat de afstand tot het hoofdonderwerp binnen het gemiddelde bereik van de flitser ligt en dat het afstandsverschil tussen het voorste en achterste punt van het hoofdonderwerp niet te groot is. Vermijd tevens obstakels dichtbij de camera/flitser. Ze worden overbelicht en blokkeren de flitsbundel.

PDF FLASWORK
ALLES OVER FLITSEN!!

DOWNLOAD

Bewuster en beter flitsen: 7 | M-stand

Hebben we in het vorige artikel al gezien dat we met de overstap van de P- naar de A-stand meer vrijheidsgraden ter beschikking kregen voor betere flitsfoto's, dan gaan we nu nog een stapje verder door met een flitser met E-TTL II over te schakelen naar de M-stand.

Pseudo M-stand

In de P-stand heeft een EOS met een Speedlight erop de neiging om grote diafragma's te vermijden en is de langste sluitertijd 1/60s. In diafragma voorkeur (Av) kan elk willekeurig diafragma gekozen worden en wordt de sluitertijd gekozen als zijnde dat er niet geflitst zou gaan worden, dus is ook 1/40s of langer mogelijk. Samen met aanpassing van ISO (groter flitsbereik, meer balans met bestaand licht) en flits- en belichtingscompensatie kan dan volop gespeeld worden met de belichting van het hoofdonderwerp en in veel gevallen ook van de achtergrond. Die grote instellingsvrijheid geeft echter ook een grotere kans op fouten door bewegingsonscherpte (van camera of onderwerp) of een te geringe scherptediepte. Je moet dus steeds goed op de sluitertijd letten.

Als je bij flitsen liever zelf het diafragma en de sluitertijd wilt bepalen, dan kan dit door de camera simpelweg in de M-stand te zetten. Oude, vertrouwde 'veilige' waarden zijn dan f/5,6 en 1/60s. Binnen bij kunstlicht heb je dan ISO 800 of 1600 nodig om een redelijk natuurlijke flitsbelichting te krijgen. Let goed op de aanduiding van de lichtmeting in de zoeker, dat deze ongeveer een stopje onderbelichting aangeeft op basis van het aanwezige licht. Het overige licht wordt toegevoegd met het licht van de flitser. Zie je een grotere negatieve Ev waarde in de zoeker, dan moet je de ISO verhogen (of sluitertijd verlengen of diafragma vergroten) om toch een evenwichtige flitsbelichting te krijgen. Zie je in de zoeker dat de lichtmeetwaarde positief is (rechts van het 0-streepje), dan zul je de ISO moeten verlagen (of sluitertijd verkorten of diafragma verkleinen). Dit kan dus bij buitenopnames overdag het geval zijn.

Heb je in de M-stand bij redelijk gelijkblijvende lichtomstandigheden eenmaal een goede flitscombinatie van diafragma, sluitertijd en ISO gevonden, dan hoeft je daar tijdens de sessie niet meer voortdurend op te letten. De enige variabele is nu nog dat een E-TTL flitser (interne flitser en Speedlights EX) afhankelijk van (1) de helderheid van en (2) de afstand tot het onderwerp de flitskracht regelt. Handmatig de belichting instellen op de camera met de flitser in E-TTL is dus eigenlijk een pseudo-M, omdat de flitskracht per onderwerp toch nog kan variëren.

clip 1 | flitsen in de volautomaat of M-stand

FLITSBESTURING

Bij sommige EOS-modellen kan ook de flitskracht van de interne flitser handmatig worden ingesteld, zoals dat bij een Speedlight kan (zie handleiding, kijk onder Flitsbesturing). Dat is dus niet de flitscompensatie, maar daadwerkelijk de output van de flitser.

Echte M-stand

Wil je echt geen variatie meer in de instellingen van de camera én output van de flitser, dan moet je werken met een Speedlight en deze net als de camera in de M-stand zetten. Ongeacht de afstand tot het onderwerp en de helderheid ervan, zal er altijd een vaste hoeveelheid licht door de flitser worden uitgezonden en afhankelijk van de reflectie door het onderwerp op de sensor vallen. Op een Speedlight 580EX II kun je de flitskracht van maximaal terugregelen met zes stops, dus een factor 128 minder (Speedlight 430EX: 1/64).

Op deze manier kun je dus heel gecontroleerd perfect belichte productfoto's maken, mits je dit doet met een vaste opstelling, waarbij het omgevingslicht en ook de afstand tot het hoofdonderwerp constant zijn. De flitsbelichting van het product zal - ongeacht diens kleur en helderheid - dan altijd constant zijn. En ook de achtergrond zal altijd gelijk belicht zijn, wat voor

montage van beelden of vrijstaandmaken heel belangrijk is. Eigenlijk werk je op deze manier, dus in de echte M-stand, zoals je met losse flitsers in een studio zou werken.

Zelf doen

Zoals in elk artikel over flitsen, adviseren we ook nu om zelf aan de slag te gaan in de M-stand. 's Avonds in de huiskamer met kunstlicht is een mooie testomgeving. Kies bij een gemiddeld belicht onderwerp een combinatie van sluitertijd, diafragma en ISO, zodanig dat de lichtmeting één stopje onderbelicht aangeeft. Zet interne flitser of Speedlight op E-TTL en maak van diverse onderwerpen flitsopnamen. Doe dat ook in de Auto-stand en beoordeel zelf de verschillen. Wil je de echte M-stand testen? Zet dan camera en flitser op handmatig en regel A, T, ISO en flitskracht zodanig dat je in een kleine studio-opstelling (witte ondergrond doorlopend naar achtergrond, vitrage aan zij- en bovenkant) vanaf statief een reeks voorwerpen met je Speedlight goed belicht fotografeert.

Conclusie

Flitsen in de M-stand met E-TTL geeft in omstandigheden met redelijk constant omgevingslicht goede resultaten, waarbij je als fotograaf volledige controle hebt over scherptediepte en de kans op bewegingsonscherpte. In de echte M-stand wordt flitsen zoals in de studio, waarover later meer. De volgende keer behandelen we Hi-speed Sync en Multi-flits met een Speedlight 580EX en daarna draadloos flitsen met een EOS 60D.

X-SYNC

Welk belichtingsprogramma ook gebruikt wordt bij flitsen, de sluitertijd zal nooit korter worden dan de zogeheten synchronisatietijd (EOSzine 1007). Je kunt deze tijd zelf eenvoudig voor je eigen camera bepalen, door de interne flitser omhoog te klappen, de camera in de Tv-stand te zetten en dan het instelwiel te draaien naar een zo kort mogelijke sluitertijd.*

**n.v.t. bij Hi-speed sync op bv. Speedlight 580EX II*

2x LET OP: AUTO

Je kunt in de M-stand ook Auto ISO gebruiken, maar deze gaat bij flitsopnamen nooit hoger dan ISO 400.

In de groene stand (Auto) werkt de flitser alleen in E-TTL en is niet handmatig in te stellen.

DOWNLOAD

Bewuster en beter flitsen: 8 | Draadloos

In de afgelopen artikelen zijn we uitvoerig ingegaan op het fenomeen flitsen, waarbij de flitser zich altijd op de camera recht boven de lens bevindt. Met een off-shoe koord kun je een metertje naar links of rechts, maar de echte vrijheid ontstaat pas als we de flitser(s) draadloos aansturen. Hoe werkt het en wat zijn de voordelen? Je eerste stapjes op weg naar strobisme.

Strobisme

Voordat we aan de slag gaan met draadloos flitsen, staan we even stil bij het fenomeen strobisme. Het is een actueel onderwerp in fotoland en lijkt een 'must do' voor iedereen die met de laatste ontwikkelingen in de pas wil blijven. Strobisme is echter al redelijk oud en het is eigenlijk niet meer dan 100% controle over de belichting van het onderwerp met behulp van flitslicht, ook overdag. Vaak wordt met de instellingen van de camera de invloed van het bestaande omgevingslicht bijna geheel uitgesloten en het onderwerp met meerdere flitsers - geholpen door een veelheid aan accessoires - uitgelicht, leidend tot heel dramatisch beeld. Iedere strobist werkt dus met draadloos aangestuurde flitser, maar niet iedereen die draadloos flitst is meteen een strobist. En voor die laatste groep is dit artikel bedoeld.

Draadloos

In principe kan vanaf elke EOS een Speedlite draadloos worden aangestuurd. Een Speedlite 580EX (II) kan als master dienen voor een andere Speedlite op afstand (slave). Je kunt die slave ook activeren met de Canon ST-E2 (trigger, ca. 220 euro) op je camera. Sinds de introductie van de EOS 7D is het echter ook mogelijk de interne flitser te gebruiken als master of trigger. Deze functionaliteit is later toegevoegd aan de EOS 60D en zelfs aan de EOS 600D.

Het principe van draadloos flitsen is eenvoudig. Een (licht)bron op de camera stuurt een signaal naar een compatibele Speedlight (270EX II, 320EX, 430EX (II), 550EX of 580EX (II)) en laat daarmee de flitser afgaan. Er zijn zelfs kleine flits-adapters verkrijgbaar die gemonteerd onder een losse flitser dienst doen als ontvanger van flitslicht en daarmee dus op een afstand gebruikt kunnen worden. Voordeel van het systeem met de genoemde Speedlites is dat deze niet alleen het signaal van de master herkennen, maar gewoon mee blijven doen in het gehele E-TTL-systeem van je EOS. Het instellen van een goede belichting is daarmee relatief eenvoudig en kan vanaf de camera gebeuren.

clip 1 | instellen van draadloze flitsfunctie op EOS 60D

DRAADLOOS BEREIK

De afstand tussen camera en draadloze flitser is afhankelijk van de hoeveelheid omgevingslicht en kan tot 20 meter zijn. De slave moet het licht van de master kunnen zien. Het is dan ook verstandig de ontvanger van de slave richting master te plaatsen en de flitskop te draaien.

Wat zijn eigenlijk de voordelen van draadloos flitsen? Allereerst is de hoek waaronder het flitslicht op het onderwerp valt niet meer evenwijdig aan de as van de lens, maar bijvoorbeeld van schuin boven. Dat zorgt voor meer contrast en meer flatteuze portretten. Vanaf de zijkant inflitsen voorkomt tevens een harde slagschaduw en rode ogen en je kunt er obstakels mee omzeilen. Bovendien kun je met de flitser los van de camera ook onderwerpen van heel dichtbij 'beflitsen', zoals bij macro. Je hebt dat niet per se een ringflitser nodig.

Tenslotte kun je het bereik van het flitslicht danig uitbreiden. Staat je model op 20 m bij een boom en wil je de voorgrond niet belichten met de flits, dan zet je de flitser op een statief op een meter of drie van het model, zodat alleen zij belicht wordt. Met één Speedlite op de camera en een andere een tiental meters verderop, zou je bijvoorbeeld een grote ruimte of een lange

spelonk homogeen kunnen belichten. Met meerdere losse flitsers kun je een onderwerp ook langs meerdere zijde belichten. Omdat de Speedlites klein zijn met relatief veel vermogen en een eigen stroombron kun je je met draadloos flitsen behoorlijk creatief uitleven en ga je het pad bewandelen van de strobist.

Instellen EOS 60D

De eerste stap maken in draadloos flitsen is niet moeilijk. Klap de interne flitser op en zoek in het menu van je EOS 7D, EOS 60D of EOS 600D in P-, A- of M-stand via Flitsbesturing de optie Func.inst. interne flitser en activeer de optie Draadloze func.. Je kunt kiezen uit drie mogelijkheden: (1) alleen de draadloze flitser flitst, (2) master en slave flitsen samen in bepaalde verhouding en (3) master en slave flitsen samen elk met eigen instelling. Plaats de Speedlite op het bijgeleverde voetje of op statief. Zet hem op slave (zie handleiding) en kies Channel 1 en Slavegroup A. Het spelen kan nu beginnen. Neem een geduldig onderwerp en varieer naar hartenlust de instellingen. De invloed van diafragma en ISO is zoals bij normaal flitsen en let ook op de afstand tussen flitser en onderwerp.

Conclusie

In dit artikel hebben we je even laten proeven van draadloos flitsen en smaken de eerste ervaringen naar meer, kijk dan uit naar de volgende EOSzine, waarin we een paar eenvoudige, praktische voorbeelden uitwerken.

STUURFLITS

Kies je voor de draadloze optie dat de flitser op de camera niet bijdraagt aan de belichting van het onderwerp, dan zul je deze flitser toch zien flitsen. Geen paniek. Dit flitslicht stuurt alleen de andere flitser(s) aan, maar laat het onderwerp letterlijk buiten schot.

Bewuster en beter flitsen: 9 | Draadloos (2)

IDraadloos flitsen wordt tegenwoordig direct geassocieerd met strobisme. Dit laatste is echter toch een redelijk specifiek vakgebied, terwijl het op afstand aansturen van een losse flitser relatief eenvoudig is. In dit artikel drie simpele praktische voorbeelden hoe draadloos flitsen met een Speedlite je fotografie kan verbeteren.

afb 1 | voetje bij Speedlite als draadloos aangestuurd.

Macro

Als we macro fotograferen, dan laten we de belichting van het onderwerp meestal over aan de bestaande situatie. Vaak is dat afdoende, maar het geeft je weinig speelruimte in het sturen van specifiek contrast en/of helderheid. Ook kan bij het werken met bestaand licht bij macro's het onderwerp in de schaduw komen van camera en lens als de werkafstanden heel kort worden. De hulp van flitslicht kan dus in dit soort gevallen zeer welkom zijn. Gebruik je echter de interne flitser of zet je een Speedlite op je EOS, dan zul je merken dat het onderwerp niet goed uitgelicht wordt. Alleen de bovenzijde van het onderwerp wordt belicht, ook omdat de voorzijde van de lens schaduw veroorzaakt. Je kunt dan een ringflitser aanschaffen om het licht dicht bij het onderwerp te krijgen, maar draadloos flitsen met een Speedlite helpt je ook een eind op weg. Met een EOS 7D, EOS 60D of EOS 600D en een Speedlite die je als slave kunt gebruiken, is dat bovendien heel eenvoudig.

Ga in het menu van je camera op zoek naar de optie Flitsbesturing, Func.inst. interne flitser. Kies daarin de optie Draadloze func. en zet deze op de stand met alleen het icoon van de Speedlite. Zet de camera in de P- Av- of M-stand en klap de interne flitser op. Zet de flitser op het bijgeleverde voetstukje en in de stand Slave, Channel 1 en groep A (zie handleiding Speedlite). Als je nu een opname maakt, dan zie de interne flitser afgaan en ook de Speedlite. Het lijkt alsof dit gelijktijdig gebeurt, maar de flits van de interne flitser vindt plaats vóór het openen van de sluiters en stuurt alleen de Speedlite aan. Je kunt de flitser nu aan de zijkant van de lens plaatsen vlak voor het onderwerp. Met een reflector aan de andere zijde kun je het flitslicht desgewenst nog sturen om schaduw in te vullen. Nu je de flitser zo flexibel kunt opstellen, zou je zelfs tegenlichtopnamen kunnen maken met mooie oplichtende randjes van paddenstoelen en bloemen.

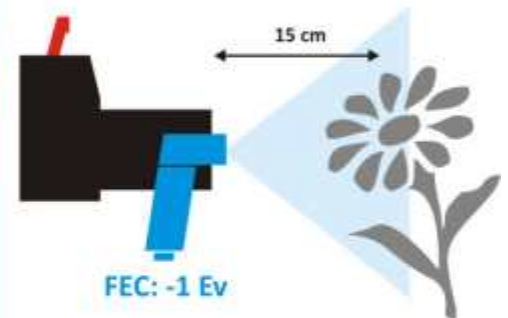
Grotere afstand

Een ander voorbeeld van een praktische toepassing draadloos flitsen is dat je met bijvoorbeeld een telelens ook op grotere afstanden kunt gaan flitsen. Het flitslicht hoeft dan geen grote afstand te overbruggen (sterke verspreiding en lichtafval) en het hoeft dan tevens niet frontaal op het onderwerp gericht te zijn.

We hebben een onderwerp op tien meter geplaatst en werken met een brandpunt van 200mm op een EOS 60D. Met een Speedlite hebben we zo een flitsopname gemaakt. Het resultaat is zeker niet slecht, maar de opname is erg vlak, er is een vleugje rode ogen te zien en de achtergrond is naar verhouding te sterk belicht. We hebben vervolgens de Speedlite op statief gezet op circa twee meter aan de linker zijkant van het onderwerp. Met dezelfde draadloze instellingen als bij de macro-opname belichten we het onderwerp met alleen de Speedlite (slave) als hoofdlicht. Het resulterende portret is veel flatteuzer met meer contrast, zonder rode ogen en met een rustige achtergrond.

afb 2 | overzicht menu-opties draadloos flitsen EOS 60D

- : Speedlite
- : Trigger

Obstakels

Als de flitser op de camera staat, kun je ook prima obstakels omzeilen tussen camera en onderwerp. Je zet de flitser dan achter een plant, deurpost, raam of muurtje dat in de weg staat. Wil je alleen de slave laten flitsen, dan gebruik je weer de instelling zoals hiervoor aangegeven. Wil je toch ook wat flitslicht van de interne flitser gebruiken, dan kies je voor de instelling, waarbij je het icoontje van de interne flitser én de Speedlite ziet. Je kunt de flitsbelichtingscompensatie dan van beide flitsers afzonderlijk instellen.

We hebben ons model lezend in een groot boek (=het obstakel) eerst direct frontaal geflitst vanaf de camera, waarbij de voorgrond teveel belicht wordt ten opzichte van het hoofdonderwerp, het boek voor schaduw zorgt en de achtergrond teveel belicht wordt. We hebben vervolgens de Speedlite als slave (-1 Ev) tussen het boek en het model geplaatst en de interne flitser twee stops gereduceerd. Met een paar testopnamen kwamen we al snel tot een leuk resultaat, waarop veel varianten mogelijk zijn.

Conclusie

Als je eenmaal met draadloos flitsen aan de slag gegaan bent, dan zul je merken dat de eerste drempelvrees snel overwonnen is en je de draadloze functie op allerlei manieren creatief gaat gebruiken. Ben je niet in het bezit van een EOS-model met draadloze functie, dan kun je ook een Speedlite 580EX als Master/trigger gebruiken en een andere Speedlite als Slave. En ook met de Canon ST-E2 voeg je aan elke EOS draadloos flitsen toe.

STUDIO

De volgende keer behandelen we in het kort de belangrijkste aspecten van flitsen met studioflitsers.

DOWNLOAD

Bewuster en beter flitsen: 10 | Studio

Een reeks over flitsen kan eindeloos worden voortgezet, want het is een uitgebreid onderwerp met zeer specifieke toepassingen. In de voorgaande artikelen hebben we vooral de basisbeginselen van flitsen ontrafeld en we sluiten nu af met een korte inleiding over flitsen in de studio.

afb 1 | standaardset Elinchrom 600BX

clip 1 | uitvoering en werking van een studioflitsers

PROPS

Zeker bij portretfotografie kunnen props en andere hulpmiddelen bijdragen aan het karakter van de foto: een originele stoel, bank of kruk, zitzakken, pilaren, sinaasappelkistjes en kratten of gordijnen. Met een ventilator voeg je een stukje dynamiek toe aan haren of kleding.

Drempel

Als je voor de eerste keer in een fotostudio komt, ben je mogelijk behoorlijk onder de indruk van alle apparatuur die opgesteld staat en hoe men ermee omgaat. Samen met het gebezigde jargon werpt dit een zekere drempel op om eventueel zelf een kleine studio te beginnen. Die vrees is ongegrond, want met het juiste gereedschap, enige basiskennis en veel oefenen, kent het fotograferen in een fotostudio al snel geen geheimen meer.

Gereedschap

Flitsen in de studio doe je meestal niet met de losse Speedlites. Het kan wel, maar over het algemeen heb je met studioflitsers meer vermogen en meer accessoires. De eerste stap is dus de aanschaf van een goede set studioflitsers. Tegenwoordig kun je die zelfs al kopen bij de bouwmarkt, maar in de vakhandel vind je betere kwaliteit en vooral beter advies. Er zijn een paar aandachtspunten bij de aanschaf van een set. Kijk of de behuizing van de flitser duurzaam is uitgevoerd en de bevestiging van softboxen en paraplu degelijk is. Ook knoppen en schakelaars moeten niet te fragiel zijn. Aan de voorzijde zit de flitsbuis en een instellamp. De instellamp helpt je bij het verkrijgen van een indruk van schaduw en zorgt tevens dat de studio bij het opstellen niet geheel donker is. Het vermogen van de flitsbuis wordt uitgedrukt in WattSeconde (Ws) en met twee flitsers van 300 of 400 Ws heb je ruim voldoende vermogen voor een studio van 5x5x3m. Dit vermogen moet stapsgewijs te regelen zijn van vol vermogen tot enkele stops terug. De output van de instellamp moet hieraan desgewenst gekoppeld kunnen worden. De kwaliteit van een studioflitsers zie je niet zozeer terug in het vermogen, maar vooral in de constantheid van de flitskracht, snelle oplaadtijd en een constante kleurtemperatuur. Op het bedieningspaneel is een sensor aanwezig voor draadloos aansturen met infrarood. Op het flitsschoentje van je camera heb je dan een simpele IR-trigger (zender). Wil je ook buiten bij veel licht flitsen, dan is een Sync aansluiting op de studioflitsers nodig om deze met een draad of radiozender aan te kunnen sturen.

Een goede flitsset bestaat uit twee flitsers met reflectoren, stabiele statieven, een softbox en paraplu, en - niet onbelangrijk - een goede draagtas en stevige koffer. Elinchrom is een bekend merk. Voor 1000 euro koop je al een complete set, waar je jaren ongestoord plezier van hebt. Falcon Eye en Qihe zijn voordeliger, maar minder geschikt voor de semi-pro. Als je een set aanschaft, zorg dan dat je die ook fysiek gezien hebt en niet alleen van een plaatje op internet.

Instellingen

Bij een vaste lichtopstelling, zoals met flitsers in een studio, regel je de belichting handmatig (M-stand). Een sluitertijd van 1/60s of 1/125s is redelijk standaard. Let op dat ze niet korter kan zijn dan flitssynchronisatie van de camera (1/200s tot 1/300s). Het diafragma varieert tussen f/4 en f/8, afhankelijk van de gewenste scherptediepte. Kies de gevoeligheid niet te hoog, ISO

100 of 200. Je hebt dan ruisvrije beelden en de menging met de eventuele ruimteverlichting is minimaal. De belichting regel je verder met het aanpassen van de flitskracht van de flitsers. Dat kan door het vermogen terug te draaien of door de flitser verder van het onderwerp te plaatsen. Werk bij voorkeur met een vaste witbalans (handmatig gemaakt of in Kelvin) afgestemd op de kleurtemperatuur van de flitsers. De kleur van achtergrond of kleding van het model heeft dan geen invloed op de witbalans. Als je opneemt in RAW, dan heb je daarover ook achteraf nog volledige controle. Scherpstellen kan gewoon met de autofocus. Eén flitser fungeert als hoofdlicht en de andere vaak als invulflits. De tweede flitser kan ook gebruikt worden als haarlicht (met honingraat of snoot) of om de achtergrond te belichten tot 100% wit of als halo achter het hoofd. Met grote softboxen verzacht je het licht en met honingraten en snoots bundel je het licht. Reflectieschermen zijn ideaal om licht te sturen en schaduwen in te vullen.

Conclusie

In twee pagina's alles vertellen over studiofotografie is natuurlijk niet mogelijk. We hopen echter dat bovenstaande informatie een drempel heeft weggenomen als je al tijden twijfelt. In het begin zal het allemaal redelijk onwennig zijn, maar door gewoon veel te experimenteren (met een geduldig model) en op internet video's te bekijken (YouTube: Studio Photography) kom je snel tot heel acceptabele resultaten. Op een zeker moment ben je niet meer bezig met instellingen of techniek, maar kun je je aandacht volledig richten op het onderwerp of model.

STUDIO

Menig woonkamer en garage fungeert als studio en dat is natuurlijk geen enkel probleem. Zorg altijd wel voor voldoende werkruimte, dat (wisselende) lichtinval van buiten minimaal is en dat vloeren, wanden en plafond een neutrale kleur hebben (wit, grijs, zwart). Als achtergrond kun je papieren rollen gebruiken. Opklapbare spandoeken zijn ook handig en eenvoudiger op te bergen. Je kunt natuurlijk een ruimte huren en die als vaste studio inrichten.

[www](http://www.rittz.com) | meer leren op www.rittz.com

DOWNLOAD